

บทคัดย่อ

ระบบโครงข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพรและพื้นที่เชื่อมโยง เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาและประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายในจังหวัดชุมพร และจังหวัดใกล้เคียง รวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้เกิดกระบวนการประสานความร่วมมือระหว่างชุมชนสมาชิกในการส่งต่อนักท่องเที่ยวและเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในเส้นทางฯ และเป็นเครื่องมือนำไปสู่การเชื่อมโยงและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนภายในจังหวัดชุมพรและจังหวัดใกล้เคียง ผลการศึกษาพบว่า

จากการสำรวจ และประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดชุมพร และพื้นที่เชื่อมโยงในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดระนอง จำนวน 24 แห่ง พบว่า มีสถานภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทั่วไป จำนวน 14 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง โดยเกาะพิทักษ์และ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพลิน มีศักยภาพสูงสุด คือ ค่าคะแนนเท่ากับ 2.80 รองลงมา คือ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อชุมชนคนอยู่กับป่า ค่าคะแนนเท่ากับ 2.71 และศูนย์เรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ตามแนวพระราชดำริ ค่าคะแนนเท่ากับ 2.60 ตามลำดับ ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีสถานภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 10 แห่ง โดยบ้านคลองเรือ มีศักยภาพสูงสุด ค่าคะแนนเท่ากับ 2.52 รองลงมา คือ บ้านท้องตมใหญ่ ค่าคะแนนเท่ากับ 2.44 และ บ้านทุ่งมหา ค่าคะแนนเท่ากับ 2.22 ตามลำดับ และแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรที่จะมีการเชื่อมโยงในอนาคต จำนวน 7 แห่ง โดยศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านพะงุ้น มีระดับศักยภาพสูงสุด คือ ค่าคะแนนเท่ากับ 2.53 รองลงมาคือ บ้านในหยาน ค่าคะแนนเท่ากับ 2.47 และบ้านหลางตาง ค่าคะแนนเท่ากับ 2.07 ตามลำดับ นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนภายในพื้นที่เชื่อมโยงในจังหวัดใกล้เคียง ประกอบด้วย บ้านถ้ำผึ้ง และบ้านม่วงกลวง มีค่าคะแนนสูงสุด คือ ค่าคะแนนเท่ากับ 2.67 รองลงมา คือ บ้านลิเล็ด ค่าคะแนนเท่ากับ 2.56 และบ้านคลองนาคา ค่าคะแนนเท่ากับ 2.28 ตามลำดับ

หากพิจารณาตามระดับศักยภาพและลำดับความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ประกอบกับการเดินทางเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอื่น พบว่า โครงข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 5 เส้นทาง ได้แก่ 1) โครงข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใน อำเภอเมือง – อำเภอปะทิว เป็นเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เน้นการศึกษาระบบนิเวศชายฝั่งทะเล และแนวปะการัง 2) โครงข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน อำเภอเมือง – อำเภอสวี – อำเภอทุ่งตะโก – อำเภอหลังสวน – อำเภอละแม เป็นเส้นทางท่องเที่ยวเลียบชายฝั่งทะเล 3) โครงข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน อำเภอเมือง – อำเภอพะโต๊ะ เป็นการเดินทางภายในเส้นทางที่ค่อนข้างลาดชันและคดเคี้ยว มีทัศนียภาพที่สวยงามของภูเขาและทรัพยากรป่าไม้ และสามารถเดินทางเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอันดามัน หรือเดินทางเป็นวงรอบโดยผ่านจังหวัดระนอง 4) เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร ยังมีการเชื่อมโยงและการส่งต่อ

นักท่องเที่ยวโดยธรรมชาติของเพื่อนสมาชิกของเครือข่ายฯ ที่ดำเนินการภายใต้เครือข่ายจากภูผาสู่หานที่ 5) โครงการการท่องเที่ยวตามศาสตร์พระราชา จากภูผาสู่หานที่ ด้วยรูปแบบการขับเคลื่อนเครือข่ายฯ โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในกิจกรรมของชุมชนสมาชิก ซึ่งเห็นผลเป็นที่ประจักษ์

นอกจากนี้ผลจากการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรเครือข่ายฯ โดยดำเนินการผ่านรูปแบบการประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร แบบสัญจร เพื่อเป็นการทำความรู้จักและให้กำลังใจแก่ชุมชนสมาชิกที่เป็นเจ้าภาพในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว และเพื่อประเมินผลการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วยการร่วมกันวิเคราะห์รูปแบบการจัดการของชุมชนเจ้าภาพ จำนวน 6 ครั้ง ประกอบด้วย 1) การเสริมความรู้เรื่องการนำกระบวนการวิจัยไปใช้ในการทำงานเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน ณ ชุมชนบ้านท้องตมใหญ่ ตำบลด่านสวี อำเภอสวี และ ณ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร ตำบลละแม อำเภอละแม 2) การสร้างการยอมรับและการมีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร ณ ชุมชนบ้านท้องตมใหญ่ ตำบลด่านสวี อำเภอสวี 3) การกำหนดแนวทางการพัฒนาโครงการการท่องเที่ยวโดยชุมชน และวางแผนการพัฒนาองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชุมพร ณ ชุมชนบ้านโนไร่ ตำบลด่านสวี อำเภอสวี 4) การเสริมสร้างความเข้มแข็งองค์กรเครือข่ายและความเข้าใจร่วมกันด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน ณ ชุมชนเกาะพิทักษ์ ตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน 5) บทเรียนจากการศึกษาดูงานสู่การพัฒนาระบบโครงการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ณ ชุมชนบ้านทอนอม ภายในศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงระดับอำเภอ อำเภอทุ่งตะโก และ 6) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายจากภูผาสู่หานที่ ณ โครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ตามพระราชดำริ ตำบลบางลึก อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร